

Μονομελές Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης 2518/1987,

Πηγή: Αρμ. 1988 σελ. 879

Περίληψη: Εργατικό ατύχημα. - Έννοια. - Μισθωτός υπαγόμενος στην ασφάλιση του ΙΚΑ. Απαλλαγή του εργοδότη από την υποχρέωση αποζημίωσης, εκτός αν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του ιδίου ή των προστηθέντων του. Ο παθών δικαιούται χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, όταν συντρέχει υπαιτιότητα του εργοδότη ή των προστηθέντων του.

(Α.ν. 1846/1951, ν. 551/1914, 932 ΑΚ)

Απόφαση Δικαστηρίου

Δικαστής: ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ ΣΙΣΚΟΥ

Δικηγόροι: Ι. Βασιλακάκης, Θ. Πάχτας.

Ως εργατικό ατύχημα θεωρείται το βίαιο συμβάν που επέρχεται κατά την εκτέλεση της εργασίας ή με αφορμή αυτήν, συνεπεία του οποίου επέρχεται βλάβη στην υγεία ή απώλεια της ζωής του μισθωτού. Κατά τον α.ν. 1846/1951 (άρθρο 60 § 3 και 34 § 1), εφόσον ο τόπος παροχής της εργασίας του παθόντος μισθωτού βρίσκεται στην ασφαλιστική πειροχή του ΙΚΑ, οπότε ο παθών μισθωτός θεωρείται αυτοδικαίως ασφαλισμένος σ' αυτό, ο εργοδότης απαλλάσσεται από κάθε υποχρέωση αποζημίωσης του τελευταίου, είτε αυτός είχε εγγραφεί στα μητρώα του ΙΚΑ είτε όχι. Μόνο αν το ατύχημα επήλθε από δόλο του εργοδότη ή του από αυτόν προστηθέντος προσώπου, ο εργοδότης είναι υποχρεωμένος να αποζημιώσει τον παθόντα. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 16 του ν. 551/1914, οι παθόντες συνεπεία δόλου του εργοδότη (ή του προστηθέντος αυτού, δεδομένου ότι ο προστηθείς εξομοιώνεται προς τον εργοδότη, με την έννοια ότι καλύπτεται και αυτός από τη σύμβαση του άρθρου 60 του α.ν. 1846/1951), όπως και οι παθόντες εξ αιτίας μη τηρήσεως των διατάξεων περί των όρων ασφαλείας που προβλέπονται από ισχύοντα νόμο, διάταγμα ή κανονισμό, έχουν το εκλεκτικό δικαίωμα να εγείρουν ή την αγωγή του νόμου αυτού (551/14) είτε την αγωγή του κοινού αστικού δικαίου. Αν όμως ο παθών υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, τότε και η αγωγή από τις κοινές διατάξεις του αστικού δικαίου μπορεί να εγερθεί μόνο σε περίπτωση που το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή του προστηθέντος. Η επιλογή της μιας αγωγής αποκλείει την άλλη, εκτός αν το ατύχημα οφείλεται σε υπαιτιότητα τρίτου προσώπου που δεν ταυτίζεται με τον εργοδότη, οπότε χωρούν παράλληλα και οι δύο αγωγές, δηλαδή η μία κατά του εργοδότη με τις διατάξεις του ν. 551/14 και η άλλη κατά του αδικοπράγησαντος με τις διατάξεις του 914 ΑΚ (βλ. ολ. ΑΠ 1267/1976 ΕΕργΔ 36.198, ΑΠ 836/78 ΕΕργΔ 38.21, ΑΠ 501/1977 ΕΕργΔ 36.661, ΑΠ 12/1985 ΕΕργΔ 45.60, ΕφΑθ 8556/82 ΕΕργΔ 42.92, Ε. Δημητρακόπουλος, Εργατική Νομοθεσία, εκδ. 1981, σελ. 133 επ., Λ. Ντάσιου, Εργ. Δικ., εκδ. 1931, τόμ. Α/1, σελ. 229 επ.). Παρά την απαλλαγή του εργοδότη και του προστηθέντος από την υποχρέωση αποκαταστάσεως της υλικής ζημίας του παθόντος μισθωτού υπάρχει πάντα η υποχρέωση αυτών (ευθύνη εις ολόκληρον) να καταβάλουν χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης όταν συντρέχει και υπαιτιότητα του ενός ή του άλλου, όπως προκύπτει από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 299, 913, 922 και 932 ΑΚ (βλ. και ολ. ΑΠ 444/1964 ΝοΒ 12.1075, ΑΠ 836/1978 ΕΕργΔ 38.21, ΑΠ 1823/1981 ΕΕργΔ 41.326, ΕφΑθ 8556/1982 ΕΕργΔ 42.92, Α. Ντάσιου, Εργατικό Δικον. Δπικ., τόμ. Α/1, σελ. 233). Στην προκειμένη περίπτωση ο ενάγων εκθέτει ότι προσλήφθηκε από τον εναγόμενο στις 17.2.1986 με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου έως ανειδίκευτος εργάτης. Στις 8.4.1986, ενώ χειριζόταν μία υδραυλική πρέσσα και έσπρωχνε με το χέρι του ένα τεμάχιο λευκοσιδήρου πάνω στον οδηγό της πρέσσας, έπεσε το πίεστρο πάνω σ' αυτό, με αποτέλεσμα να ακρωτηριασθούν τρία δάκτυλα, ήτοι ο δείκτης, ο μέσος και ο παράμεσος του δεξιού χεριού του. 1/4τι ο τραυματισμός του οφείλεται σε δόλο του εναγομένου, ο οποίος, προκειμένου να μην υπάρχει ελάττωση και καθυστέρηση της παραγωγής, δεν έλαβε τα συστήματα προφύλαξης και ειδικότερα δεν τοποθέτησε στο παραπάνω μηχάνημα προστατευτικό κιγκλίδωμα. 1/4τι συνεπεία του τραυματισμού του ο ενάγων έμεινε ανάπηρος και ανίκανος για εργασία, υπέστη δε και ηθική βλάβη. Ζητεί, κατ' ακολουθία, να του επιδικασθεί το ποσό των 295.412 δραχμών για τις προσόδους που απώλεσε καθώς και 1.000.000 δραχμές ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη. Με το περιεχόμενο αυτό η αγωγή είναι νόμιμη, γιατί στηρίζεται στις διατάξεις που προαναφέρθηκαν καθώς και σ' αυτές των άρθρων 346 ΑΚ για το αίτημα της καταβολής νομίμων τόκων από την επίδοση της αγωγής, 907, 908 ΚΠολΔ για το αίτημα της προσωρινής εκτελεστότητας της αποφάσεως που θα εκδοθεί και 176 ΚΠολΔ για το αίτημα της καταδίκης του εναγομένου στη δικαστική δαπάνη του ενάγοντος και πρέπει να ερευνηθεί, για να κριθεί αν είναι και από ουσιαστική άποψη βάσιμη κατά την προκειμένη ειδική διαδικασία των εργατικών διαφορών (άρθρο 16 § 2, 663-676 ΚΠολΔ), αφού για το αντικείμενό της δεν απαιτείται καταβολή δικαστικού ενσήμου.

...Αποδείχθηκαν τα εξής: Ο εναγόμενος, που διατηρεί στο Κ. Θεσσαλονίκης επιχείρηση επισκευής φιαλιδίων υγραερίου, προσέλαβε στις 17.2.1986 τον ενάγοντα ως ανειδίκευτο εργάτη με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου. Στις 8.4.1986 ο ενάγων εργαζόταν ως χειριστής μιας υδραυλικής πρέσσας κοπής στρογγυλών καπακιών από λευκοσιδήρου με διάμετρο 10 εκ. περίπου, τα οποία θα χρησίμευαν σαν πάτοι των φιαλιδίων υγραερίου. Ο ενάγων με τα χέρια του τοποθετούσε κάτω από το πίεστρο το κομμάτι του λευκοσιδήρου που έπρεπε να κοπεί, πίεζε με το πόδι του τον ποδομοχλό και έτσι κατέβαινε το πίεστρο το οποίο έκοβε το λευκοσίδηρο και επανερχόταν στην αρχική του θέση. Κατά τη διάρκεια της εργασίας του αυτής και περίπου στις 12,50 μ.μ. ο ενάγων, ενώ είχε ήδη τοποθετημένο το κομμάτι του λευκοσιδήρου κάτω από το πίεστρο, προφανώς άθελά του, πάτησε τον ποδομοχλό ενώ δεν είχε αποσύρει το δεξί του χέρι, με αποτέλεσμα να κατεβεί το πίεστρο και να ακρωτηριάσει τρία δάκτυλα του δεξιού του χεριού (τον δείκτη, το μέσο και τον παράμεσο). Η υδραυλική αυτή πρέσσα διέθετε από την κατασκευή της ένα κινητό κιγκλιδώμα το οποίο εμπόδιζε την είσοδο των χεριών του χειριστού μέχρι το πίεστρο. 1/4μως αυτά τα κιγκλιδώματα, που ήταν και το αποφασιστικό μέσο προστασίας του χειριστού, διότι όταν αυτός τα άνοιγε για να σπρώξει κάποιο κομμάτι λευκοσιδήρου σταματούσε αυτόματα η κάθοδος του πιέστρου, δεν υπήρχε επάνω στο μηχάνημα κατά το χρόνο του ατυχήματος, γι' αυτό άλλωστε και συνέβη τούτο. 1/4πως όμως αποδείχθηκε, τούτο δεν ήταν τοποθετημένο ούτε και πριν από τον τραυματισμό του ενάγοντος ούτε και μετά από αυτόν, με αποτέλεσμα με τον ίδιο τρόπο να κοπούν τα δάκτυλα και δύο άλλων εργαζομένων, ενός πριν από το ατύχημα του ενάγοντος και ενός μετά από αυτό. Με αυτά τα περιστατικά το δικαστήριο κρίνει ότι ο τραυματισμός του ενάγοντος οφείλεται στην αμέλεια του εναγομένου, ο οποίος έπρεπε να επιμένει στην τοποθέτηση των προστατευτικών κιγκλιδωμάτων επάνω στο μηχάνημα, ιδιαίτερα μετά τον τραυματισμό του πρώτου υπαλλήλου του. Ο ενάγων, με την αθέλητη ενέργειά του να πατήσει τον ποδομοχλό την ώρα που είχε το χέρι του κάτω από το πίεστρο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ενήργησε με αμέλεια, διότι είναι επόμενο να αυτοματοποιούνται οι κινήσεις ενός ατόμου που συνεχώς για πολλές ώρες την ημέρα κάνει την ίδια δουλειά. Άλλωστε γι' αυτό και επιβάλλεται να τηρούνται τα μέτρα ασφαλείας. Δεν αποδείχθηκε όμως ότι ο εναγόμενος έγινε από πρόθεση πρόξενος του τραυματισμού του ενάγοντος γιατί, όπως ο ίδιος ο μάρτυρας αυτού (του ενάγοντος) κατέθεσε, οι οδηγίες που του έδωσε ήταν να σταματά το μηχάνημα σε περίπτωση που ο λευκοσίδηρος (λαμαρίνα) σκάλωνε και όχι να τον σπρώχνει με το χέρι του για να μην επέρχεται μείωση της παραγωγής της επιχείρησής του. Πρέπει, επομένως, να απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμος ο σχετικός ισχυρισμός του ενάγοντος και συνακόλουθα η αξίωσή του για καταβολή ποσού 272.688 δραχμών ως αποζημίωση λόγω απώλειας των προσόδων του από την εργασία, διότι το ατύχημα έγινε από αμέλεια και όχι από πρόθεση του εναγομένου, ο οποίος δεν τήρησε τα επιβαλλόμενα μέτρα ασφαλείας του εργαζομένου στην επιχείρηση του ενάγοντος, τούτο δε (το ατύχημα) έλαβε χώρα στη Θεσσαλονίκη, δηλαδή σε περιοχή όπου ισχύει η υποχρεωτική ασφάλιση στο ΙΚΑ όσων παρέχουν εξαρτημένη εργασία έναντι αμοιβής (εξάλλου και ο ίδιος ο ενάγων συνομολογεί ότι ήταν ασφαλισμένος στο ΙΚΑ) επομένως ο εναγόμενος δεν έχει υποχρέωση καταβολής αποζημίωσης για την ανόρθωση της ζημίας που υπέστη ο ενάγων από την παραπάνω αδικοπραξία του (ΑΠ 461/79 ΕΕργΔ 39.13). Εξάλλου πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος ουσιαστικά και ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι δικαιούται 22.724 δραχμές για αποδοχές του χρονικού διαστήματος από 9.4.1986 μέχρι 23.4.1986 γιατί, όπως αποδείχθηκε, ο εναγόμενος του κατέβαλε για την αιτία αυτή 30.000 δραχμές. Από τον πιο πάνω τραυματισμό του όμως ο ενάγων υπέστη ηθική βλάβη, για την αποκατάσταση της οποίας θα απαιτηθεί το ποσό των πεντακοσίων χιλιάδων (500.000). Στο ποσό αυτό κατέληξε το Δικαστήριο, αφού έλαβε υπόψη το μεγάλο βαθμό της υπαιτιότητας του εναγομένου, ο οποίος, καίτοι είχε προηγηθεί παρόμοιος τραυματισμός, δεν επέμεινε να τοποθετηθεί το κιγκλιδώμα ασφαλείας, τον ψυχικό πόνο που δοκίμασε ο ενάγων από τον τραυματισμό του, την οικονομική και κοινωνική θέση των διαδίκων (ο ενάγων είναι πτωχός εργάτης, ενώ ο εναγόμενος επιχειρηματίας) και ειδικότερα το γεγονός ότι ο ενάγων κρίθηκε ότι είχε αναπηρία 24% και επομένως δεν είναι ανίκανος προς εργασία. Επομένως πρέπει η αγωγή να γίνει δεκτή κατά ένα μέρος της ως βάσιμη και ουσιαστικά, να υποχρεωθεί ο εναγόμενος να πληρώσει στον ενάγοντα πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) δραχμές με το νόμιμο τόκο από την επίδοση της αγωγής μέχρι την εξόφληση και να κηρυχθεί η απόφαση προσωρινά εκτελεστή για το ποσό των 250.000 δραχμών, γιατί η καθυστέρηση της εκτελέσεως θα επιφέρει, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, βλάβη στον ενάγοντα (άρθρο 908 § 1 ΚΠολΔ). Τα δικαστικά έξοδα του ενάγοντος πρέπει να επιβληθούν κατά ένα μέρος σε βάρος του εναγομένου (άρθρο 176, 178 § 1 ΚΠολΔ).

Σχόλιο: (Η παραπάνω απόφαση του Μον. Πρ. Θεσ. ευθυγραμμίζεται με την πάγια νομολογία, που δέχεται ότι, αν ο παθών υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ, τότε η αγωγή από τις κοινές διατάξεις του αστικού δικαίου μπορεί να εγερθεί μόνο σε περίπτωση που το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του εργοδότη ή του προστηθέντος (άρθρ. 60, § 3 και 34, § 1 α.ν. 1846/1951), και όχι σε παράβαση των διατάξεων περί όρων ασφαλείας που προβλέπονται από ισχύοντα νόμο, διάταγμα ή κανονισμό. Βλ. ΑΠ 307/1986 ΕΕργΔ 46.20, ΑΠ 1117/2980 ΕΕργΔ 46.71, ΑΠ 501/1977 ΕΕργΔ 36.661, Contra, βλ. ΜονΠρΑθ 4653/1979 ΕΕργΔ 39.417, όπου και αντίθετα σχόλια Ε. Καψάλη. Για τα εργατικά ατυχήματα βλ. εκτενώς Γ. Κουκιάδη, Εργατικό Δίκαιο. Ατομικές Εργασιακές Σχέσεις και Κοινωνική Πολιτική, 1984-451 επ., Α. Ντάσιος, Εργατικό Δικονομικό Δίκαιο, τ. Α'/Ι,

1986.413 επ. Εξάλλου γίνεται δεκτό ότι ο παθών εργατικό ατύχημα ένεκα υπαιτιότητας του εργοδότη ή των προσηθέντων του δικαιούται χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, βλ. ΑΠ 1916/1986 ΔΕΝ 44.238, ΑΠ 1293/1984 ΔΕΝ 42.222, Απ 498/1986 ΔΕΝ 43.73. Πάντως, πρέπει να συντρέχουν οι προϋποθέσεις του αστικού δικαίου, βλ. ΑΠ 493/1986 ΕΕργΔ 46.780, ΑΠ 640/1987 ΕΕργΔ 47.182. Ο προσδιορισμός του ποσού της χρηματικής ικανοποίησης γίνεται με ελεύθερη κρίση του δικαστηρίου, που δεν υπόκειται σε ακυρωτικό έλεγχο, βλ. ΑΠ 1916/1986, ό.π. Τέλος, θεωρούμε χρήσιμο να σημειώσουμε ότι κατ' εξαίρεση απαλλάσσονται από την καταβολή δικαστικού ενσήμου, ανεξάρτητα από το ποσό των αξιώσεων, οι αγωγές για απαιτήσεις από εργατικό ατύχημα, ακόμη και όταν οι αξιώσεις πηγάζουν από κοινές διατάξεις του αστικού δικαίου, στις οποίες αναφέρεται η διάταξη του άρθρου 16 του ν. 551/1914. Βλ. σχετικά Λ. Ντάσιος, ό.π., σελ. 560 κια σημ. 44).

Α.Σ.